

УДК: 355.5:37.091.3

© Магілін О.В., 2022

<http://orcid.org/0000-0001-6682-7316>

<https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.12>

О.В. Магілін

ПЕРЕДУМОВИ ВІДКРИТТЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАКЛАДІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З ПОСИЛЕНОЮ ВІЙСЬКОВОЮ ПІДГОТОВКОЮ У ЛАТВІЇ

Нині військова агресія Російської Федерації проти України загострила проблему підготовки майбутніх офіцерів, зокрема, у закладах середньої освіти з посиленою військовою підготовкою. Про необхідність розробки перспективної моделі Збройних Сил України, в основі якої покладено якісну підготовку офіцерських кадрів, уже сьогодні говорить В. Залужний. Особливу цікавість у цьому аспекті становить вивчення досвіду інших країн, зокрема, Латвії, яка при здобутті незалежності мала «радянський» підхід до забезпечення обороноздатності, але з 2004 р. стала країною – членом НАТО. Для зміцнення національної оборони Кабінетом міністрів Латвії було прийнято рішення про створення стійкої системи освіти у військовій сфері, мета якої – підготувати латвійську молодь до професійної військової служби. Старші підлітки, які завершили програму середньої освіти з посиленою військовою підготовкою мають лідерські якості, здатні розвивати такі компетентності, як робота в команді, відповідальність, обробка даних, прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, планування часу, уміння приймати альтернативні рішення, планувати свої дії та інші. До 2020 року жоден із латвійських закладів середньої освіти не пропонував кваліфікацію наймолодшого воєначальника. Передумовами до відкриття професійних закладів середньої освіти з посиленою військовою підготовкою у Латвії визначено такі: зміни у нормативно-правовій базі, унормування стратегій і пріоритетів розвитку держави (Стратегія сталого розвитку Латвії «Латвія 2030», Комплексна система національної оборони, Концепція національної оборони, Основні напрями розвитку освіти на 2014–2020 роки), вирішення ключових питань оборонної галузі (оновлення бойової техніки та підготовка кадрів, яка володіє нею, декларація високих вимог до фізичної підготовки і витривалості військових офіцерів), вивчення досвіду інших країн світу (США, Велика Британія, Румунія, Канада та ін.), брак професійних кадрів у Національних Збройних Силах Латвії.

Ключові слова: *освіта; військова освіта; посилена військова підготовка; заклади середньої освіти; передумови становлення; Латвія; Україна.*

Mahilin O. V. Prerequisites for opening professional institutions of secondary education with enhanced military training in Latvia. Today, the military aggression of the Russian Federation against Ukraine has exacerbated the problem

of training future officers in secondary schools with enhanced military training. V. Zaluzhny speaks today about the need to develop a promising model of the Armed Forces of Ukraine, which is based on high-quality training of officers. Of particular interest in this aspect is the study of the experience of other countries. For example, Latvia, which at the time of independence had a "Soviet" approach to defense, but since 2004 has become a member of NATO. In order to strengthen national defense, the Latvian Cabinet of Ministers has decided to establish a sustainable military education system. The purpose of the system is to prepare Latvian youth for professional military service. Adolescents who have completed a secondary education program with enhanced military training have leadership skills that can develop competencies such as teamwork, responsibility, data processing, decision-making in unusual situations, time planning, ability to make alternative decisions, plan their actions and more. Until 2020, none of the Latvian secondary schools offered the qualification of the youngest military leader. Prerequisites for the opening of vocational secondary schools with enhanced military training in Latvia have been identified. They are: changes in the legal framework, standardization of strategies and priorities for state development (Latvia's Sustainable Development Strategy "Latvia 2030", Comprehensive National Defense System, National Defense Concept, Main Directions of Education Development for 2014-2020), addressing key defense issues areas (upgrading military equipment and training, possessing it, declaring high requirements for physical training and endurance of military officers), studying the experience of other countries (USA, UK, Romania, Canada, etc.), lack of professional staff in the National Armed Forces Forces of Latvia.

Key words: *education; military education; enhanced military training; secondary education institutions; prerequisites for formation; Latvia; Ukraine.*

Вступ. Сьогодні військова агресія Російської Федерації проти України загострила проблему підготовки майбутніх офіцерів. На переконання генерала, Головнокомандувача Збройних сил України В. Залужного «Уже сьогодні, попри всю складність поточної ситуації, ми працюємо над перспективною моделлю Збройних Сил. В її основі – високотехнологічні види озброєння і техніки, сучасні підходи до управління» (Zaluzhnyi, 2022). Зважаючи на це, вкрай актуальними постають питання підготовки майбутніх офіцерів, які є професійними, добре навченими солдатами, які не лише оволодівають теоретичними знаннями, а й досягають встановлених фізичних і моральних норм. Важливе місце в цьому процесі займають заклади із посиленою військовою і фізичною підготовкою.

Разом з тим, перехід української армії на стандарти НАТО спонукає заклади загальної середньої освіти з посиленою військово-фізичною підготовкою ураховувати основні світові тенденції розвитку військової освіти. Цьому сприяє вивчення досвіду країн – членів НАТО. Зокрема, особливу цікавість у цьому аспекті становлять країни Балтії, наприклад, Латвія, яка, по-

перше, як і Україна, при здобутті незалежності мала «радянський» підхід до забезпечення обороноздатності, а, по-друге, вже з 2004 р. стала країною – членом НАТО, що говорить про досить високі досягнення у сфері військової освіти і підготовки. Зокрема, одним із надбань Національних збройних сил Латвії є професійні, добре навчені солдати, які не лише оволодівають теоретичними знаннями, а й практично досягають встановлених фізичних і моральних норм (Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija, 2021).

Актуальність дослідження підкреслюється і низкою нормативно-правових актів України, які регулюють військову освіту: Закон України «Про освіту» (Zakon Ukrainy Pro Osvitu, 2017 р.), Положення про військовий (військово-морський, військово-спортивний) ліцей, ліцей із посиленою військово-фізичною підготовкою (Polozhennia pro viiskovyi (viiskovo-moralnyi, viiskovo-sportyvnyi) litsei, litsei iz posylenoiu viiskovo-fizuchnoiu pidhotovkoiu, 2021); Концепція виховної роботи у Збройних Силах та інших військових формуваннях України (Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro Kontseptsiuu vykhovnoi roboty u Zbroinykh Sylakh ta inshykh viiskovykh formuvanniakh Ukrainy, 2004 р.) та деякі інші.

Питаннями організації військово-фізичної підготовки здобувачів загальної середньої освіти займалися вітчизняні науковці. Так, О. Єфімова вивчала питання підготовки вихованців кадетських корпусів України до військової служби (друга половина XIX – початок XX століття) (Yefimova, 2019). В. Рютін визначив соціально-педагогічні умови підготовки старшокласників до служби у збройних силах України (Riutin, 2010). Колектив авторів М. Зубалій, В. Івашковський, О. Остапенко, М. Тимчик, Б. Шаповалов, З. Діхтяренко, І. Білоцерківець визначили та обґрунтували сутність і зміст військово-патріотичного виховання, з'ясували критерії та показники визначення рівнів військово-патріотичної вихованості учнів, висвітлили форми та методи військово-патріотичної роботи з підлітками та з'ясували шляхи їх мотивації до майбутньої військової служби у Збройних Силах України.

Проте на сьогодні немає педагогічного дослідження, яке розкривало б питання діяльності закладів середньої освіти з посиленою військово-фізичною підготовкою у Латвії, зокрема? передумов їх становлення.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є визначення і обґрунтування передумов відкриття професійних закладів середньої освіти з посиленою військовою підготовкою у Латвії.

Методи дослідження. У дослідженні було використано комплекс загальнонаукових методів, а саме: історико-педагогічний аналіз, синтез, узагальнення, що дали змогу визначити передумови відкриття професійних закладів середньої освіти; компаративний метод для визначення особливостей

військової освіти в Латвії та виявлення спільних рис закладів освіти військового типу різних країн.

Результати дослідження. У ході наукового пошуку встановлено, що для зміцнення національної оборони Латвії, розвитку Національних збройних сил Латвії та укомплектування кадрів з високим рівнем знань з точних дисциплін і гарною фізичною підготовкою, Кабінетом міністрів Латвії у 2020 р. було прийнято рішення про створення стійкої системи освіти у військовій сфері, мета якої – підготувати латвійську молодь до професійної військової служби (Ministru kabinets konceptuāli atbalsta pulkveža Kalpaka profesionālās vidusskolas izveidi Rudbāržos, 2020). Для досягнення цієї мети Міністерство оборони Латвії розпочало створення під своєю егідою професійних закладів середньої освіти.

Бачення латвійського Міністерства оборони професійної середньої школи полягає в тому, щоб підготувати нове покоління офіцерів у збройних силах. Завершення програми середньої освіти надасть учням навички та досвід, щоб бути лідерами, розвиваючи такі компетентності, як робота в команді, лідерство та відповідальність, обробка різноманітних даних, самостійний пошук рішень у нестандартних ситуаціях, планування часу та ресурсів, постановка реалістичних та досяжних цілей, уміння приймати альтернативні рішення, планувати свої дії.

Установлено, що станом на 2020 рік жоден із латвійських закладів середньої освіти не пропонував кваліфікацію наймолодшого воєначальника (Ministru kabinets konceptuāli atbalsta pulkveža Kalpaka profesionālās vidusskolas izveidi Rudbāržos, 2020). Стратегічним баченням нової середньої професійної школи є створення середнього професійного навчального закладу при Міністерстві оборони, де вивчення загальноосвітніх предметів поєднується з придбанням основних військових навичок та цінностей, розвиваючи учнів як інтелектуальних особистостей із лідерськими якостями, моральною честю, відповідальністю та розвиненими фізичними здібностями.

У ході наукового пошуку з'ясовано, що передумовами до створення у Латвії середніх професійних закладів з посиленою військовою підготовкою є зміни у нормативно-правовій базі країни, а також унормування стратегій і пріоритетів розвитку держави. Зокрема, варто назвати такі:

1. У Стратегії сталого розвитку Латвії «Латвія 2030» зазначено, що основним компонентом збереження і розвитку цінності людського капіталу в Латвії є шкільна освіта (Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam, 2010). Цей компонент необхідно посилити, інвестуючи в загальну середню, професійну та вищу освіту, а також у загальнонародну освіту, забезпечуючи високу якість доступу до загальної і професійної освіти латвійських дітей та молоді. Наявність закладів середньої професійної освіти з військовою

спрямованістю та зміни в організації навчального процесу, систематичне співробітництво закладів середньої професійної освіти, як у розробці навчальних планів, так і у підвищенні компетентності вчителів, забезпечать підготовку фізично розвинених та предметних зборів молоді для служби у Національних Збройних Силах Латвії, а також у структурних підрозділах Міністерства внутрішніх справ Латвії. Створення середньої професійної школи у Латвії забезпечить створення центру соціальних мереж, а також створить умови, які зменшать від'їзд молодих людей із Латвії за кордон (Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam, 2010).

2. Комплексна система національної оборони передбачає, що необхідно розвивати співпрацю між громадським та освітнім секторами в галузі оборони, робити інвестиції в молодь Латвії, сприяючи виявленню основ державності, забезпечуючи їхнє залучення до суспільно-громадського життя в Латвії, розвивати цивільний захист та їхні військові можливості (Visaptverošā Valsts aizsardzība, 2019).

3. Відповідно до пункту 107 Концепції національної оборони, Латвія планує покращити відповідність між військовослужбовцями та критеріями кар'єрного і професійного розвитку особового складу, виходячи з рівня знань, бойового досвіду та кваліфікації, необхідних для проходження служби. Для зміцнення національної оборони важливо створити стійку систему освіти, яка підготує молодих людей у Латвії до професійної військової служби (Kukuļinskis, 2020).

4. Сеймом від 22.05.2014 р. затверджено «Основні напрями розвитку освіти на 2014–2020 роки», де зазначено, що надання професійної освіти на робочому місці зараз перебуває на високому рівні в ЄС та визначено одним із пріоритетів у Латвії. Професійна освіта та працевлаштування розглядаються комплексно, як невід'ємна частина єдиного процесу, що наголошує на необхідності та важливості залучення роботодавців і соціальних партнерів на ранньому етапі до реалізації професійної освіти, включаючи зміст та форми професійної освіти, у тому числі у військовій сфері (Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam, 2013).

Установлено, що серед передумов, становлення і розвитку професійних закладів освіти з посиленою військовою підготовкою було *вирішення ключових питань оборонної галузі*, а саме:

1) з розвитком військової техніки та модернізацією Національних збройних сил Латвії закуповується сучасна бойова техніка. Для того щоб мати можливість використовувати цю техніку відповідно до технічних вимог, необхідні якісні знання курсантів, солдатів, інструкторів та офіцерів для

забезпечення належного використання сучасної техніки в оперативній обстановці, виконанні у мирний час та у бойових завданнях;

2) служба в Національних збройних силах Латвії висуває достатньо високі вимоги до фізичної підготовки та витривалості, тому необхідно своєчасно розпочинати програму фізичного розвитку молоді, яка передбачає підготовку їх до служби в Національних збройних силах Латвії шляхом розвитку загальної фізичної підготовленості та здатності протистояти підвищеним фізичним навантаженням, що не викликає проблем зі здоров'ям (Torošās Rudbāržu militārās vidusskolas absolventi iegūs jaunākā līmeņa militārā vadītāja profesiju, 2019).

З'ясовано, що ще однією передумовою до створення професійних закладів середньої освіти з посиленою військовою підготовкою було *вивчення досвіду інших країн світу*. Так, у багатьох країнах є військові заклади освіти, в яких учні вивчають військову справу одночасно із оволодінням базовими шкільними знаннями. Так, на початок 2020 р. за даними Міністерством оборони Латвії було вивчено досвід 8 країн (Табл. 1).

Таблиця 1

Навчання у закладах середньої освіти з посиленою військовою підготовкою (Starpziņojums par citu es valstu pieredzi un atšķirīgiem risinājumiem iekšlietu un aizsardzības jomas izglītības sistēmas īstenošanā, 2013)

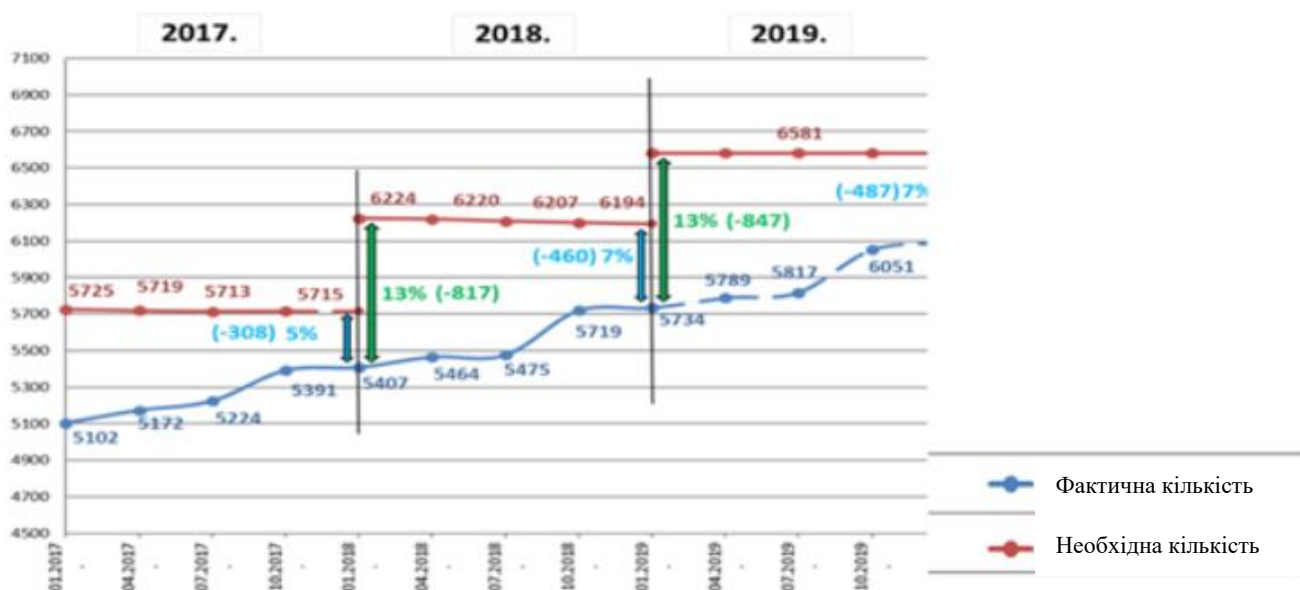
Країна	Вікова група здобувачі	Фінансування
Сполучені Штати Америки	9-12 класи	Приватне і публічне
Канада	5-12 класи	Приватне і публічне
Велика Британія	8-12 класи	Приватне і публічне
Польща	10-12 класи	Державне
Чеська Республіка	10-12 класи	Державне
Румунія	8-12 класи	Державне
Литва	5-12 класи	Державне
Грузія	9-12 класи	Державне

Разом з тим варто зазначити, що для навчальних закладів досліджених країн було визначено характерні спільні риси:

– програма загальної середньої освіти реалізовується в повному обсязі для того, щоб випускники могли продовжити навчання у будь-якому закладі вищої освіти;

- для забезпечення високих досягнень у навчанні передбачені додаткові заняття та індивідуальні консультації;
- дотримується певний розпорядок дня, який включає і фізичну підготовку;
- дотримується дисципліна, заснована на військових традиціях;
- здобувачі носять спеціальний одяг;
- організовано початкову військову підготовку;
- у програмі навчання значна увага приділяється розвитку лідерських якостей (Ciganovs, 2019).

Четвертою передумовою до створення професійних закладів середньої освіти з посиленою військовою підготовкою є *брак професійних кадрів* у Національних Збройних Силах Латвії (рис. 1), особливо з ґрунтовними знаннями з точних предметів, які могли б набувати та використовувати сучасну військову техніку, що є у розпорядженні Національних Збройних Сил Латвії.

citu es valstu pieredzi un atšķirīgiem risinājumiem iekšlietu un aizsardzības jomas izglītības sistēmas īstenošanā, 2013)

Обговорення. Отримані нами результати доповнюють та розширюють дослідження, яке провела О. Єфімова щодо підготовки вихованців кадетських корпусів України до військової служби (друга половина XIX – початок XX століття) (Yefimova, 2019), відкриваючи перспективи до здійснення порівняльної характеристики передумов відкриття подібних закладів в Україні та Латвії. Дослідження В. Рютіна, який визначив соціально-педагогічні умови

підготовки старшокласників до служби у збройних силах України (Riutin, 2010), підтверджується нашими результатами щодо наявності соціально-педагогічних передумов становлення і розвитку закладів середньої освіти з посиленою військово-фізичною підготовкою. Навчально-методична праця авторського колективу на чолі з М. Зубалій, у якій акцентовано увагу на визначенні ефективності застосування в загальноосвітніх школах організаційно-педагогічних умов військово-патріотичного виховання та підготовки учнівської молоді до військової служби у Збройних Силах України, не корелює з результатами нашого дослідження. Проте результати обох досліджень є дотичними в аспектах питань історії становлення та розвитку ідеї військово-патріотичного виховання старших підлітків.

Висновки. Таким чином, стратегічним баченням середньої освіти з посиленою військовою підготовкою у Латвії є створення професійних навчальних закладів при Міністерстві оборони. Прийняте Кабінетом міністрів Латвії у 2020 р. рішення про створення стійкої системи освіти у військовій сфері, мета якої – підготовка молоді до професійної військової служби мало свої передумови: зміни у нормативно-правовій базі Латвії, унормування стратегій і пріоритетів розвитку держави, вирішення ключових питань оборонної галузі, вивчення досвіду інших країн світу, наявність характерних спільних рис (реалізація програми загальної середньої освіти в повному обсязі, додаткові заняття та індивідуальні консультації, чіткий розпорядок дня, фізична підготовка, дисципліна, заснована на військових традиціях та інші), брак професійних кадрів у Національних Збройних Силах Латвії.

Перспективами подальших наукових досліджень є такі: з'ясування структури закладів середньої освіти Латвії з посиленою військовою підготовкою; концептуальна, педагогічна, психологічна та методична підтримка діяльності таких закладів освіти; визначення змісту та результатів навчання.

ЛІТЕРАТУРА

- Ciganovs J. The Latvian Army. Rīga : Latvijas Kara muzejs, 2019. 207 p.
- Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam. Rīga, 2013. 149 l.
- Izglītības sistēma Latvijā. URL : <https://www.niid.lv/izlgsist>
- Kukuļinskis G., Bērziņa I., Kuzmins V., Falka S., Gūtmane U., Dambergs J. Valsts aizsardzības mācība. Rīga, 2020. 53 l.
- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam, 2010. URL : https://pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/LIAS_2030_parluku_lv_0.pdf
- Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija, 2021. . URL : <https://www.naa.mil.lv/>
- Mācību vadības pavēlniecība, 2021. URL : <https://www.mil.lv/lv/vienibas/macibu-vadibas-pavelnieciba>

- Ministru kabinets konceptuāli atbalsta pulkveža Kalpaka profesionālās vidusskolas izveidi Rudbāržos, 2020. URL: <https://www.mod.gov.lv/lv/zinas/ministru-kabinets-konceptuali-atbalsta-pulkveza-kalpaka-profionalas-vidusskolas-izveidi>
- Skrastiņš I. Kaimiņvalstu apbruņojuma identifikācijas rokasgrāmata daļa Jūras spēku kuģi un ieroči. Rīga : Jaunsardzes informācijas centrs, 2018. 295 p.
- Starpziņojums par citu es valstu pieredzi un atšķirīgiem risinājumiem iekšlietu un aizsardzības jomas izglītības sistēmas īstenošanā, kā arī latvijā īstenotās iem sistēmas iestāžu amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm un nbs profesionālā dienesta karavīru profesionālās (t.sk. Pirmā un otrā līmeņa profesionālās augstākās) izglītības raksturojums un novērtējums par šīs izglītības integrāciju kopējā profesionālajā izglītības sistēmā. Rīga, 2013. 79 l.
- Топошās Rudbāržu militārās vidusskolas absolventi iegūs jaunākā līmeņa militārā vadītāja profesiju, 2019. URL: <https://www.sargs.lv/lv/nozares-politika/2020-06-01/toposas-rudbarzu-militaras-vidusskolas-absolventi-iegus-jaunaka-limena>
- Visaptverošā Valsts aizsardzība, 2019. URL: <https://www.mod.gov.lv/lv/nozares-politika/visaptverosa-valsts-aizsardziba>
- Боярська-Хоменко А.В. Історіографічний аспект дослідження проблеми професійної освіти дорослих у країнах Європи. *Науково-педагогічні студії*. Київ : ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського НАПН України, 2020. Вип. 4. с. 8–17. <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2020-4-8-17>
- Військово-патріотичне виховання учнів у позакласній роботі : посіб./ уклад. М. Зубалій, В. Івашковський, О. Остапенко, М. Тимчик, Б. Шаповалов, З. Діхтяренко, І. Білоцерківець. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2016. 232 с
- Єфімова О.В. Підготовка вихованців кадетських корпусів України до військової служби (друга половина XIX – початок XX століття): дис. канд. пед. наук ... 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Харків, 2019. 249 с.
- Закон України Про освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Залужний В.Ф. Головнокомандувач ЗС України / CinC AF of Ukraine, 2022. URL : <https://www.facebook.com/CinCAFU/posts/302415445387281>
- Положення про військовий (військово-морський, військово-спортивний) лицей, лицей із посиленою військово-фізичною підготовкою, 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/672-2021-%D0%BF#Text>
- Указ Президента України Про Концепцію виховної роботи у Збройних Силах та інших військових формуваннях України, 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981/98#Text>

REFERENCE

- Ciganovs, J. (2019). The Latvian Army. Rīga : Latvijas Kara muzejs. 207 p.
- Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam [Guidelines for the development of education for 2014-2020]. (2013). Rīga. 149. (in Latvian)
- Izglītības sistēma Latvijā [Education system in Latvia]. (2020). URL: <https://www.niid.lv/izlgsist> (in Latvian)
- Kukuļinskis, G., Bērziņa, I., Kuzmins, V., Falka, S., Gūtmane & U., Dambergs, J. (2020). Valsts aizsardzības mācība [National defense training]. Rīga. 53. (in Latvian)
- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam [Latvia's Sustainable Development Strategy until 2030] (2010). URL: https://pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/LIAS_2030_parluku_lv_0.pdf (in Latvian)
- Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija [Latvian National Defense Academy] (2021). URL : <https://www.naa.mil.lv/> (in Latvian)
- Mācību vadības pavēlniecība [Training Management Command] (2021). URL : <https://www.mil.lv/lv/vienibas/macibu-vadibas-pavelnieciba> (in Latvian)

- Ministru kabinets konceptuāli atbalsta pulkveža Kalpaka profesionālās vidusskolas izveidi Rudbāržos [The Cabinet of Ministers conceptually supports the establishment of Colonel Kalpaks Vocational High School in Rudbārži] (2020). URL: <https://www.mod.gov.lv/lv/zinas/ministru-kabinets-konceptuali-atbalsta-pulkveza-kalpaka-profesionalas-vidusskolas-izveidi> (in Latvian)
- Skrastiņš, I. (2018). Kaimiņvalstu apbruņojuma identifikācijas rokasgrāmata daļa Jūras spēku kuģi un ieroči [Neighboring Armaments Identification Handbook Part of Naval Forces and Weapons]. Rīga : Jaunsardzes informācijas centrs. 295 p. (in Latvian)
- Starpziņojums par citu es valstu pieredzi un atšķirīgiem risinājumiem iekšlietu un aizsardzības jomas izglītības sistēmas īstenošanā, kā arī latvijā īstenotās iem sistēmas iestāžu amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm un nbs profesionālā dienesta karavīru profesionālās (t.sk. Pirmā un otrā līmeņa profesionālās augstākās) izglītības raksturojums un novērtējums par šīs izglītības integrāciju kopējā profesionālajā izglītības sistēmā [Interim report on the experience of other EU countries and different solutions in the implementation of the education system in the field of home affairs and defense, as well as the description of the professional (including first and second level professional higher education) assessment of the integration of this education into the common vocational education system] (2013). Rīga. 79 l. (in Latvian)
- Topošās Rudbāržu militārās vidusskolas absolventi iegūs jaunākā līmeņa militārā vadītāja profesiju [Graduates of the future Rudbārži Military Secondary School will obtain the profession of the latest level military leader] (2019). URL: <https://www.sargs.lv/lv/nozares-politika/2020-06-01/toposas-rudbarzu-militaras-vidusskolas-absolventi-iegus-jaunaka-limena> (in Latvian)
- Visaptverošā Valsts aizsardzība [Comprehensive National Defense] (2019). URL: <https://www.mod.gov.lv/lv/nozares-politika/visaptverosa-valsts-aizsardziba> (in Latvian)
- Boiarska-Khomenko, A. V. (2020). Istoriohrafichniy aspekt doslidzhennia problemy profesiinoi osvity doroslykh u krainakh Yevropy [Historiographical aspect of the study of the problem of adult vocational education in European countries]. Naukovo-pedahohichni studii. Kyiv : DNPB Ukrainy im. V. O. Sukhomlynskoho NAPN Ukrainy. 4. 8–17. <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2020-4-8-17> (in Ukrainian)
- Bilotserkivets, I. (Ed.). (2016) Viiskovo-patriotychnye vykhovannia uchniv u pozaklasnii roboti [Military-patriotic education of students in extracurricular activities: manual]. Kyiv: PALYVODA A.V. 232 (in Ukrainian)
- Yefimova, O. V. (2019). Pidhotovka vykhovantsiv kadetskykh korpusiv Ukrainy do viiskovoi sluzhby (druha polovyna XIX – pochatok XX stolittia) [Preparation of pupils of cadet corps of Ukraine for military service (second half of the XIX - beginning of the XX century)]: dys. kand. ped. nauk ... 13.00.01 – zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky. Kharkiv. 249. (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainy Pro osvitu [Law of Ukraine On Education]. (2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (in Ukrainian)
- Zaluzhnyi, V. F. (2022). Holovnokomanduvach ZS Ukrainy [CinC AF of Ukraine]. URL: <https://www.facebook.com/CinCAFU/posts/302415445387281> (in Ukrainian)
- Polozhennia pro viiskovyi (viiskovo-morskyi, viiskovo-sportyvnyi) litsei, litsei iz posylenoiu viiskovo-fizychnoiu pidhotovkoiu [Regulations on military (naval, military-sports) lyceum, lyceum with enhanced military and physical training.]. (2021) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/672-2021-%D0%BF#Text> (in Ukrainian)
- Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro Kontseptsiuu vykhovnoi roboty u Zbroinykh Sylakh ta inshykh viiskovykh formuvanniakh Ukrainy [Decree of the President of Ukraine on the Concept of educational work in the Armed Forces and other military formations of Ukraine]. (2004) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981/98#Text> (in Ukrainian)

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6682-7316>, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, вул. Валентинівська, 2, м. Харків, Україна 61166

e-mail: alex194680@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6682-7316>, PhD student at the Department of Educology and Innovative Pedagogy, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Valentynivska street, 2, Kharkiv, Ukraine 61166

e-mail: alex194680@ukr.net

Цитуйте цю статтю як: Магілін О.В. Передумови відкриття професійних закладів середньої освіти з посиленою військовою підготовкою у Латвії. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2022. № 52. С. 126–136

DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.12>

Дата надходження статті до редакції: 24.04.2022

Стаття прийнята до друку: 10.05.2022